

Jaarplan

2026

REKENKAMER

Waterschap Rivierenland
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

1. Inleiding

De rekenkamers van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) en van Waterschap Rivierenland (WSRL) willen door gericht onderzoek en praktische adviezen op een actieve wijze helpen de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het bestuurlijk handelen van de beide waterschappen te verbeteren. Met de onderzoeken wordt inzicht geboden in de prestaties van de waterschappen en worden, waar nodig, aanbevelingen voor de toekomst geformuleerd. Op basis van onder meer risicoanalyses en met het oog voor water er leeft, streven de rekenkamers naar scherpe en praktisch toepasbare bijdragen aan het leervermogen van de waterschappen. In dit jaarplan geven de rekenkamers aan welke onderwerpen zij in 2026 willen gaan onderzoeken.

2. Wat willen we bereiken?

De rekenkamers hebben bij de keuze van het onderzoeksonderwerp de volgende criteria gehanteerd:

- De mate waarin het onderwerp past binnen de taakopdracht die de rekenkamer in de wet heeft meegekregen;
- De mate waarin het onderwerp past binnen de specifieke taakopdracht en bevoegdheden zoals vastgelegd in de verordening op de rekenkamer;
- Een zo groot mogelijke bijdrage aan de missie / doelstellingen van de rekenkamer, gerelateerd aan de inzet van schaarse onderzoekscapaciteit;
- Substantieel financieel, organisatorisch, bestuurlijk of maatschappelijk belang;
- Twijfel over de effectiviteit van het beleid, de doelmatigheid van de uitvoering of de rechtmatigheid van het beleid;
- Mate van risico voor het waterschap, waaronder financieel;
- Toegevoegde waarde: het onderzoek levert informatie op die niet reeds uit andere bronnen bekend is;
- Benutten van specifieke bevoegdheden;
- Spreiding (variatie in onderwerpen, in onderzochte diensten en eventueel politiek, in portefeuilles van heemraden);
- Bruikbaarheid (inspelen op verzoeken), bruikbaarheid van aanbevelingen en verwachte leereffecten.

De rekenkamers kennen desgewenst vooraf aan bepaalde criteria een groter gewicht toe. Daarnaast wordt er voor gewaakt dat de gekozen onderwerpen niet politiek van aard zijn.

3. Context onderzoeken

De rekenkamer is in het leven geroepen om onderzoek te verrichten, dat als doel heeft om de Algemene Besturen (AB's) van waterschappen te ondersteunen in de uitoefening van hun kaderstellende en controlerende taken.

Het onderzoek van de rekenkamer is in zijn algemeenheid gericht op het gevoerde beleid van het waterschap (terugblik) en kijkt daarbij naar met name de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid. Daarnaast merken we dat bij het AB de behoefte bestaat om de betekenis van de onderzoeken door te vertalen naar toekomstbeleid. Daar proberen we al met onze aanbevelingen richting aan te geven, maar we denken dat we met plaatsen van ons onderzoek in de context waarin het waterschap nu en in de toekomst opereert hier een nog betere invulling aan kunnen geven. Als functionele overheid zijn de waterschappen specifiek belast met de waterbeheertaak en in beginsel verantwoordelijk voor de totale afwatering in het stedelijk en landelijk gebied, de waterkwantiteit en de waterkwaliteit, de zuivering van afvalwater en het beheer van de waterkeringen. Deze kerntaken zullen in de toekomst blijven bestaan.

4. Onderzoeken in 2026

De rekenkamer heeft eind 2025 tijdens korte sessies gesproken met alle fracties van het Algemeen Bestuur en daarbij is gevraagd naar relevante onderzoeksonderwerpen. Mede op basis van die input

heeft de rekenkamer een uiteindelijke keuze gemaakt voor drie onderwerpen die zij in 2026 wil gaan onderzoeken. Voor elk uit te voeren onderzoek zal een startnotitie worden opgesteld, waarin nauwkeurig zal worden beschreven op welke wijze het onderzoek zal plaatsvinden.

Onderzoek 1: Vervolgonderzoek op het door de Algemene Rekenkamer uitgevoerde onderzoek “Vorbij de dijk”.

Dit onderzoek wordt zowel voor HDSR als voor WSRL uitgevoerd.

Het rapport Vorbij de dijk van de Algemene Rekenkamer uit 2023 ([Veiligheid achter de dijken vraagt om bredere aanpak | Algemene Rekenkamer](#)) concludeert dat het Nederlandse waterveiligheidsbeleid nog te veel gericht is op dijkversterking. Hoewel sinds 2009 wordt ingezet op een bredere, meerlaagse aanpak van maatregelen vóór, op en achter de dijk, is deze verbreding nauwelijks uitgewerkt in concreet beleid. Alternatieven voor dijken worden zelden toegepast, mede door beperkte kennis over kosten en baten. Tegelijk neemt de kwetsbaarheid toe doordat er nog steeds wordt gebouwd in overstromingsgevoelige gebieden. De Rekenkamer adviseert daarom bij beleid vooruit te kijken tot voorbij 2050, met een samenspel van maatregelen die het landschap waterkerend maken, passend bij de toenemende risico's door klimaatverandering. Een vervolgonderzoek van de Rekenkamer bij WSRL en HDSR richt zich op de vraag in hoeverre het waterschap haar rol goed oppakt waar het de meerlaagse aanpak betreft. Het beoordeelt of maatregelen vóór en achter de dijk systematisch worden overwogen, of keuzes doelmatig en transparant worden gemaakt, en hoe kosten-baten, toenemende kwetsbaarheid en samenwerking met gemeenten en veiligheidsregio's worden meegenomen. Het doel is inzicht te geven in de effectiviteit en toekomstbestendigheid van het waterveiligheidsbeleid en handvatten te bieden voor verbetering.

Planning onderzoeksperiode:

De start van het onderzoek staat gepland voor het eerste kwartaal van 2026.

Onderzoek 2: (Prestatie)Indicatoren gebaseerd op het WaterBeheer Programma. Leveren deze de juiste sturingsinformatie aan de AB's?

Dit onderzoek wordt zowel voor HDSR als voor WSRL uitgevoerd.

De Rekenkamer van WSRL en HDSR onderzoekt de prestatie- en sturingsindicatoren van Waterschap Rivierenland en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden in jaarrapportages en BURAP, met als doel te beoordelen in hoeverre deze indicatoren inzicht bieden in het behalen van beleidsdoelen. Daarbij wordt onderzocht of de indicatoren betrouwbaar, consistent en bestuurlijk bruikbaar zijn, en welke sterke punten, knelpunten en verbeterpunten aanwezig zijn in het huidige stelsel van indicatoren, zodat duidelijk wordt hoe de informatie kan bijdragen aan effectieve sturing, verantwoording en besluitvorming.

Planning onderzoeksperiode:

De start van het onderzoek staat gepland voor het eerste kwartaal van 2026.

Onderzoek 3: Grondstrategie

Dit onderzoek wordt zowel voor HDSR als voor WSRL uitgevoerd.

Een rekenkameronderzoek naar de grondstrategie van WSRL en HDSR richt zich op de vraag in hoeverre het waterschap zijn grondbezit en grondverwerving strategisch inzet voor waterveiligheid, waterbeheer en ruimtelijke opgaven. Het onderzoek beoordeelt of er een samenhangende langetermijnvisie is op kopen, aanhouden en vervreemden van gronden, en hoe deze keuzes worden onderbouwd. Daarbij wordt gekeken naar de aansluiting met dijkversterkingen, gebiedsontwikkelingen en samenwerking met andere overheden. Het doel is inzicht te geven in de mate waarin het grondbeleid bijdraagt aan toekomstbestendige en doelmatige uitvoering van de waterschapstaken.

Planning onderzoeksperiode:

De start van het onderzoek staat gepland voor direct na de zomer van 2026.

5. Wat gaat het kosten?

Begroting 2026	HDSR	WSRL
Ondersteunende bureaus	€ 80.000,--	€ 80.000,--
Presentie- en reiskosten leden rekenkamer	€ 15.000,--	€ 15.000,--
Vergaderkosten (abonnementen)	€ 3.000,--	€ 3.000,--
Overige kosten (o.a. lidmaatschap NVRN)	€ 2.000,--	€ 2.000,--
Totale budget 2026	€ 100.000,--	€ 100.000,--

6. Samenstelling Rekenkamer HDSR & WSRL

Het Algemeen Bestuur van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) en het Algemeen Bestuur van het Waterschap Rivierenland (WSRL) hebben uit overweging van kwaliteit, continuïteit en efficiency in 2016 besloten om de krachten te bundelen. Met twee rekenkamers in een personele unie worden vanaf 2017 de leden van het Algemeen Bestuur van beide waterschappen ondersteund bij hun werkzaamheden. De rekenkamer van beide waterschappen is als volgt samengesteld:

- Han Looijen, voorzitter
- Edo Gies, vice-voorzitter
- Annet Kempenaar, lid

- Karin Müter, secretaris (k.muter@wsrl.nl, 06-40 21 61 09)

De rekenkamer HDSR en de rekenkamer WSRL zijn lid van de Vereniging van Rekenkamers.

7. Leden begeleidings- en adviescommissies

Beide waterschappen werken met een begeleidings- en adviescommissie voor de rekenkamer. De leden daarvan zijn:

- Frans van Lint, begeleidingscommissie HDSR (tevens adviescommissie HDSR)
- Paul Michielsen, begeleidingscommissie HDSR (tevens adviescommissie HDSR)
- Maarten Mortier, begeleidingscommissie WSRL
- Teunis Jacob Slob, begeleidingscommissie WSRL
- Nanette Reitsma, adviescommissie WSRL
- Jos Vermeulen, adviescommissie WSRL

8. *Rooster van aftreden*

De zittingstermijn van de leden is zes jaar met de mogelijkheid tot een éénmalige verlenging van eveneens zes jaar. Het rooster van aftreden is als volgt:

	Aftredend per:
Edo Gies	31-12-2027
Han Looijen (1 ^e termijn)	31-12-2029
Annet Kempenaar (1 ^e termijn)	31-12-2032

--

BIJLAGE GROSLIJST 2026 POTENTIËLE ONDERZOEKSONDERWERPEN REKENKAMER

Rekenkamer HDSR

1. Aanbesteding
2. Bodemdaling
3. Communicatie
4. Diversiteit duurzaamheid
5. Doelmatigheid reserves en bestemmingen
6. Doeltreffendheid Algemeen Bestuur
7. Doeltreffendheid Beheer en Onderhoud / maatregelen (KRW) / waterbeheerplan
8. Droogte
9. Duurzaamheid energie
10. Effecten van RO op watersysteem, waterkwaliteit oppervlaktewater.
11. Gemeenschappelijke regelingen
12. Grondwater
13. Herziening belastingtarieven
14. Kaderrichtlijn Water (KRW)
15. KWA+ (zoetwateraanvoer West-Nederland)
16. Meekoppelkansen (financiering ervan)
17. Omgevingswet (verantwoordelijkheden)
18. Onteigeningsprocedures
19. Participatieproces
20. Regelingen ontheffingen inkomensminima
21. Risico's aangaande weerstandsvermogen
22. Sociaal waterschap
23. Sterke Lekdijk
24. Strategische grondaankopen
25. Toegankelijkheid HDSR (werkplekken/vergaderzalen/documenten)
26. Verstrekking subsidies aan derden
27. Vervuiler betaalt (inzicht naar uitvoering beleid hieromtrent)
28. Vormgeving innovaties in de zuivering
29. Efficiëntie investeringsopgave (bijvoorbeeld baggeren)
30. Doelmatigheid reserves en bestemmingen
31. Meekoppelkansen
32. Onteigeningsprocedures
33. Vormgeving innovaties in de zuivering
34. Waterbeheerprogramma (effecten van maatregelen)
35. Kaderrichtlijn Water
36. Grondbeleid
37. Medicijnaanpak bij de bron
38. RWZI's (doeltreffendheid en doelmatigheid zuiveringen)
39. KRW-aanpak
40. Kostentoeedelingsverordening

Rekenkamer WSRL

1. Baggeren
2. Bestuurlijke vernieuwing
3. Betrokkenheid AB bij juridische procedures
4. Circulariteit (baten versus lasten)
5. CO2 beprijzen/begrenzing (kosten en baten)
6. Concern control (interne proces-beheersing)
7. Data op orde (datamanagement)
8. Doelmatigheid zuiverings- en watersysteem-heffing
9. Ecologisch beheer van dijken
10. Effect rivierkreeften op behalen uitwerking KRW
11. Elektrificatie van wagenpark i.v.m. terugbrengen stikstofuitstoot
12. Energietransitie
13. Financiële verhouding waterschap WSRL versus hele waterwereld
14. Grondwater
15. Herziening hoogte leges
16. Hoogwaterbeschermingsprogramma
17. Implementatie financieel pakket
18. Integraliteit van handelen waterschap
19. Interne capaciteit grote projecten: ambitie-agenda / Strategische HR Agenda /Horizon2025
20. Inzichtelijk maken van rol waterschap in droogteproblematiek
21. Juridische zaken (algemeen)
22. Omgevingsmanagement (AWP)
23. Omgevingswet /omgevingsmanagers, keukentafelgesprekken, klachten
24. Peilbesluiten/peilbeheer/peil volgt functie
25. Rapport landelijke rekenkamer "Voorbij de Dijk" naar WSRL vertalen
26. Samenwerking met externe partijen
27. Strategische agenda
28. Strategische grondpositie (eigendommenbeleid)
29. Subsidies (n.a.v. misstand m.b.t. tot de Stimuleringsregeling Waterbesparende Maatregelen Agrariërs)
30. Toekomstgericht werken (hoe kijken we als waterschap vooruit, bv op gebied van zuivering)
31. Toetsen van de uitvoering van het (nog vast te stellen) participatiebeleid (op termijn)
32. Waterkwaliteit
33. Wateroverlast
34. Waterveiligheid
35. Wijze van begroten en rapporteren van WSRL
36. Ziekteverzuim/stroperigheid organisatie
37. HWBP gerelateerd aan klimaat-scenario's
38. Organisatieontwikkeling
39. Grip op de projectorganisatie /projectsturing
40. Veiligheidsnormeringen
41. Communicatie met de rekenkamer